

УКРАЇНСЬКА ІЛЮСТРАТОРКА МАРІЯ ГАЙДУК ПЕРЕМОГЛА НА ПРОВІДНІЙ ВИСТАВЦІ ДИТЯЧОЇ КНИГИ У БОЛОНЬЇ

4-9

10-15

16-22

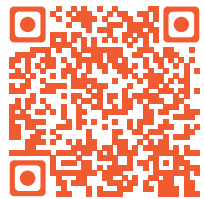
Хроніки громади; Дайджест новин;
Культура: Довженко-Центр запустив
онлайн-кінотеатр;

Розмова з Кіновартою: Як українське кіно
знаходить свого глядача в Празі;
Війна це не просто тема;

Аналітика: Майбутнє американської політи-
ки. Як США перетворюються на технократію;
Шість запитань В'ятровича до Себіги.

Посилання
на формуляр

ПЕРЕДПЛАТА МІСЯЧНИКА "ПОРОГИ" ВСЬОГО ЗА 500 CZK / РІК РАЗОМ З ПОШТОВОЮ ПЕРЕСИЛКОЮ

QR Platba

Замовити часопис можна так:
вислати кошти на рахунок: **1925774379/0800**
і повідомити редакцію про оплату
та адресу замовника.

Інформація: **uicr@centrum.cz**
або на: **ukrajinci.cz/ua/casopis-porohy**

@instagram.com/
porohyjournal

facebook.com/
PorohyJournal

Пороги – культурно-політичний часопис для українців у Чеській Республіці. Виходить 12 разів на рік. № 12/2024, рік XXXII. Підписано до друку 10 квітня 2025 року. **Ел. пошта:** uicr@centrum.cz. **Інтернет-адреса:** www.ukrajinci.cz/ua/casopys-porohy/, реєстрація: МК ЧР/7044. **Номер готували:** Тетяна Баланда, Олег Баланда. **Художнє оформлення та верстка:** Тетяна Баланда, www.plttn.com. Використовуються повідомлення пресслужб посольств, інформагентств та ілюстрації з відкритих джерел. За достовірність викладених фактів відповідає автор статті. Редакція має право скорочувати матеріали і не поділяти поглядів автора. Часопис видається із фінансовою допомогою Міністерства культури ЧР. Видає: "Українська ініціатива в ЧР", Воцелова 3, Прага 2, Ід. номер: 60448296; **контакт:** editorial@porohy.cz, www.porohy.cz; **f** facebook.com/PorohyJournal; **@** instagram.com/porohyjournal; **розрахунковий рахунок:** 1925774379/0800.

Porohy – kulturně-politický časopis pro Ukrajince v České republice. Vychází 12krát ročně. Název je odvozen od ukrajinského "porih" – práh, říční práh. Číslo 12/2024, ročník XXXII. Uzávěrka: 10. Května 2024. **E-mail:** uicr@centrum.cz, **web:** www.ukrajinci.cz/cs/casopis-porohy/, registrační číslo: MK ČR/7044. **Číslo připravili:** Tetana Balanda, Oleh Balanda. **Art director a redaktor:** Tetana Balanda, www.plttn.com. Používáme tiskové zprávy velvyslanectví, informačních agentur a ilustrace z otevřených zdrojů. Za pravdivost uvedených informací je zodpovědný autor článku. Redakce může krátit text a neshodovat se s názory autora. Časopis vychází s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Vydává: Ukrajinská Iniciativa v ČR, z.s., Vocelova 3, Praha 2, IČO: 60448296, **kontakt:** editorial@porohy.cz, www.porohy.cz; **f** facebook.com/PorohyJournal; **@** instagram.com/porohyjournal; **číslo účtu:** 1925774379/0800.

Управа Української ініціативи в Чеській Республіці щиро вітає
голову регіональної організації
"Дзвони надії" та заступника
голови УІЧР **Валерія Кулацького**
із життєвим Ювілеєм!
Бажаємо багато сили, здоров'я
та натхнення у роботі.

Поважаємо багатолітній
досвід нашого колеги, який
понад 25 років займається
волонтерською діяльністю,
підтримкою української справи
за кордоном, допомогою
українським переселенцям та
ЗСУ.

З повагою,
Віктор Райчинець (голова)
та Управа УІЧР

Розмова

Кіноварта: як українське кіно
знаходить свого глядача в Празі

Війна це не просто тема...

Про важливість волонтерства
та допомоги військовим

Аналітика

Майбутнє американської полі-
тики. Як США перетворюються
на технократію

Залізний закон олігархії

Колонка в соцмережі

Запитання В'ятровича
до Себіги

Хроніки громади

Дайджест новин

Культура

Кінотеатр Довженко-Центру;
перемога української ілюстра-
торки на престижному конкурсі
дитячої книги

ЗМІСТ

23.2.

у неділю у Празі відбулась велика акція на підтримку України під назвою "Разом за Україну", організатором якої виступили правозахисні чеські організації та Європейський Конгрес Українців. Подію відвідали більше 20 тисяч мітингуючих.

Мітинг відкрив президент Чехії Петр Павел, який наголосив на необхідності подальшої допомоги Україні.

Президент Чехії Петр Павел з головою ЕКУ Богданом Райчинцем та очільником збору "Дрони за Україну" Олесем Шокало

"Якщо ми не хочемо, щоб у світі знову перемогло право сильнішого, якщо мають діяти міжнародні закони, правила, Хартія ООН, то ми повинні допомогти Україні. Її поразка була б і нашою поразкою", – сказав він. Павел також підкреслив, що Україна має право самостійно визначати своє майбутнє, і жодна інша країна, включаючи Росію, не має на це впливати. "Окрім того, що Україна заслуговує на славу, бажаю їй скорішого миру – гідного, справедливого миру. Для того, щоб Україна мала майбутнє, яке вона може обирати, чи в межах Європи, чи в межах НАТО, але вона повинна обирати його сама, – завершив чеський президент свій виступ.

Одразу після президента слово було надано послу України в Чехії Василю Зваричу, який висловив вдячність Чехії та її громадянам за підтримку України та зазначив, що його країна не поступиться жодним сантиметром своєї території. "Ми, українці, любимо свободу. Наші військові зупиняють ро-

сійські танки не лише заради України, а й заради ваших домівок", – сказав дипломат, викликавши оплески.

Голова Європейського конгресу українців Богдан Райчинець звернувся до українців від імені українських організацій і Чеській Республіці та всій Європі. Він розповів, що в цей день підтримати Україну до Праги прибули представники 20 країн.

"Кожен з нас підтримує біженців як матеріально, так і своєю енергією. Між нами зараз тут є люди, які воювали. Ми їм за це вдячні і мусимо їх підтримувати", – сказав він. Крім того, Богдан Райчинець згадав героїв, які поклали своє життя за Україну.

На заході також виступили відомі чеські митці, зокрема актори Ітка Чванчарова, Іван Троян та Вацлав Видра. Чванчарова поділилася історіями українських дітей, які пережили облогу Маріуполя, наголосивши, що вже понад 1100 днів жодна дитина в Україні не чується в безпеці. Після її промови натовп плакав.

Організаторами події виступили кілька чеських та українських організацій, серед яких Člověk v tísni, Důky, že můžem, European Congress of Ukrainians / Європейський Конгрес Українців, Million chvilék pro demokracii та Paměť národa. Подібні акції відбулися не лише в Празі, а й у Брно та десятках інших міст Чехії.

Під час акції відбувся онлайн збір коштів для потреб ЗСУ.

Після завершення мітингу учасники вирушили на пам'ятну ходу від Hlas Ukrajinu зі свічками та соняшниками до пам'ятника українському поету Тарасу Шевченку на площі Кінських. Крім основного мітингу, у рамках відзначення роковин війни була організована виставка "Чи можете ви це зупинити?", підготовлена Amnesty International та Memorial Україна. Вона представила трагічні історії українських дітей, які постраждали від війни, через роботи українських художників. ■

Пам'ятна хода від Староміської площі до пам'ятника Шевченка, організована активістами "Hlas Ukrajinu"

24.2.

чеський прем'єр-міністр Петр Фіала несподівано вийшов у прямий ефір зі зверненням до чехів. Він заявив, що світовий порядок переживає найбільші зміни з часів падіння комунізму.

Він наголосив, що Чехія повинна адаптуватися до нових умов, використовуючи членство в НАТО та ЄС, європейську оборонну співпрацю та спільні витрати на оборону як ключові інструменти для збереження безпеки країни.

Фіала зазначив, що хоч риторика нового президента США Дональда Трампа може здаватися різкою, сам факт того, що США все більше зосереджуються на власних проблемах, не має бути несподіваним.

Голова уряду також підкреслив необхідність збільшення оборонного бюджету Чехії до 3% ВВП у найближчі роки. Він наголосив, що ці кошти мають витратитися розумно та ефективно. Крім того, він закликав Європейський Союз змінити фіскальні правила, щоб дозволити масштабні інвестиції в оборону та безпеку.

Щодо подальшої підтримки України, Фіала запропонував використовувати заморожені російські активи, які знаходяться в Європі. Він також вказав, що частина фінансування може бути залучена з невикористаних коштів Фонду відновлення ЄС, сума яких сягає 93 мільярдів євро.

Прем'єр-міністр наголосив, що ситуація складна, але панікувати не варто – Чехія має всі необхідні ресурси для адаптації до нових геополітичних умов. ■

20

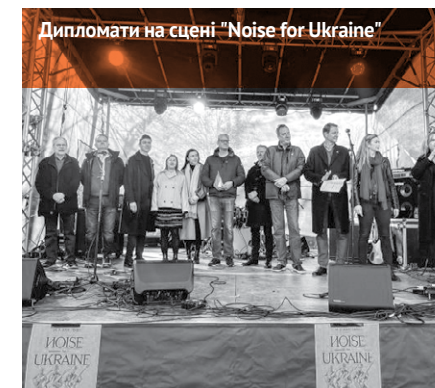
дипломатів з різних країн долучилися до "Шуму" на підтримку України біля посольства РФ у Празі, 24 лютого.

На музичному концерті "Шум за Україну" взяли участь вісім виконавців, серед яких двоє українських музикантів. Основною метою заходу було "гучно заявити про наш спротив російській агресії та вшанувати українських героїв, які вже третій рік захищають не лише свободу України, але й свободу всіх нас", зазначили організатори. Подію організували разом два чеські музичні фестивалі: United Islands of Prague та Metronome Prague.

Окрім українських дипломатів у Чехії, акцію підтримали посольства ще 19 країн, серед яких Нідерланди, Канада, Японія, Литва, Швеція, Фінляндія, Люксембург, Польща, Іспанія, Німеччина, Велика Британія, Франція, Латвія, США, Бельгія, Данія, Ірландія, Австрія та Норвегія. Дипломатка Словаччини не прийняла участі в акції, а лише передала вітання.

З 22 квітня 2022 року вулиця в Празі, де розташоване російське посольство, отримала нову назву – "Вулиця Українських героїв". Відповідні таблички були розміщені на будинках цієї вулиці.

Після початку російського вторгнення в Україну Чехія закрила консульства РФ у Карлових Варах та Брно і скоротила кількість російських дипломатів до одного. Також Прага відкликала своїх послів з Росії та Білорусі і закрила консульства у Єкатеринбурзі та Санкт-Петербурзі. У 2022 році Чехія офіційно визнала Росію державою-спонсором тероризму. ■

Дипломати на сцені "Noise for Ukraine"

62,5 60%

мільярди крон допомоги надала Чехія українським біженцям, а вони сплатили 55,5 млрд податків.

Чеське суспільство підводить підсумки трьох років життя від початку повномасштабної війни в Україні. За цей час Чехія надала масштабну підтримку українським біженцям, що втекли від війни. Водночас фінансові дані свідчать про те, що ця допомога не є односторонньою: українці повертають значну частину коштів через податки, соціальні внески та споживання.

Варто зазначити, що доходи держави від біженців неухильно зростають. У 2024 році Чехія виділила на підтримку українців 15,5 мільярдів крон, тоді як українці, які працюють, сплатили до бюджету 23,5 мільярдів крон. Таким чином, баланс бюджету за минулий рік виявився позитивним – надходження перевищили витрати на 8 мільярдів крон, пишуть Novinky.cz.

За даними Міністерства праці Чехії, станом на початок 2024 року в країні проживає понад 397 тисяч українських біженців, з яких 97 тисяч – діти, а близько 18 тисяч – люди старші 65 років.

Важливим фактором є висока зайнятість серед українців. У січні понад 150 тисяч осіб з тимчасовим захистом офіційно працювали, що на 35 тисяч більше, ніж рік тому. Це свідчить про те, що більшість біженців не просто отримують допомогу, а активно долучаються до економіки країни.

Міністр праці Чехії Маріан Юречка підкреслив: "Українці не прийшли до Чехії заради соціальних виплат, а щоб врятувати своє життя. Більшість з них самостійно заробляють на життя та інтегруються в суспільство".

Попри високий рівень працевлаштування фахівців залишається недооціненим. Згідно з даними Державної служби зайнятості Чехії, більшість біженців працевлаштовані в допоміжних або робітничих професіях, де раніше не вистачало робочої сили.

Варто зазначити, що доходи держави від біженців неухильно зростають. ■

українських біженців живуть на межі бідності, а медичну допомогу вони часто шукають на батьківщині через труднощі з доступом до чеських фахівців.

"Я брала участь у кількох дослідженнях щодо доступу українців до медичної допомоги, і набагато частіше трапляється так, що вони їдуть за спеціалізованою медичною допомогою в Україну, якщо мають таку можливість, оскільки в Чехії потрапити до фахівців не можуть. Тому важливо не покладатися лише на чутки, а використовувати надійні дані, які в нас є", – підкреслює Марія Єлінкова.

Монетарна бідність: хто найбільше потерпає?

Відповідно до чеської статистики, монетарна бідність загрожує тим, хто має менш ніж 60% медіанного чистого доходу. У 2024 році ця межа складала 18 163 чеських крон на місяць для однієї особи, 27 244 крон для пари або 23 693 крон для одного з батьків із дитиною до 13 років. Під цією межею опинилися 50% домогосподарств українських біженців, а 38% мали ще нижчий рівень доходів.

Особливо важке становище у сімей з дітьми: 55% одиноких батьків з однією дитиною та 71% тих, хто має двох і більше дітей, перебували в умовах монетарної бідності. Серед домогосподарств, де було двоє дорослих і одна дитина, цей показник становив 46%, а у випадку більшої кількості дітей – 52%. Самотні українці також вразливі – 41% із них жили за межею бідності. ■

Українці в чергах вирішують чеську бюрократію

Трамп хоче визнати Крим територією Росії, щоб покласти край війні?

Адміністрація Трампа розглядає визнання Криму російським у межах угоди щодо завершення війни, повідомляють джерела. Обговорювали навіть ініціативу щодо визнання цього через ООН, що узгоджується з позицією Путіна.

Перед запланованою розмовою Трампа з Путіним, де може йти-ся про 30-денне перемир'я, Трамп заявив, що переговори вже обговорювали "поділ певних активів". Білий дім заперечує зобов'язання щодо Криму, а речник Ради нацбезпеки Браян Г'юз наголосив: "Мета залишається незмінною: зупинити вбивства та знайти мирне вирішення цього конфлікту". Чиновники адміністрації Трампа відкрито говорять про поступки Україні, хоча Зеленський їх відкидає.

Марко Рубіо визнав: "Українці сильно постраждали, але це єдиний спосіб зупинити подальші страждання". Трамп ще з 2016 року заявляв, що го-

товий "розглянути" визнання Криму частиною РФ: "З того, що я чув, люди в Криму воліли б бути з Росією". ■ **Semafor**

Падіння акцій Tesla пов'язують із заявами її гендиректора Маска в підтримку ультраправих

За останні три місяці ринкова вартість компанії Tesla впала більш ніж на 700 млрд доларів. Публічні заяви гендиректора Tesla щодо європейської політики, зокрема підтримка ультраправих партій, сприяли зниженню продажів автомобілів у Європі.

"Маск опинився не на тому боці своєї цільової аудиторії. Тесли купують не люди в ковбойських чоботях", - сказав керуючий партнер хедж-фонду Clean Energy Transition Пер Лекандер.

Минулого тижня JPMorgan знизив прогнозну ціну акцій Tesla до кінця року зі 135 до 120 доларів, зазначивши у звіті: "Нам важко пригадати щось подібне в історії автомобільної індустрії, коли бренд втратив так багато цінності так швидко".

Компанія Tesla довго була однією з найпопулярніших компаній для

шортселлерів на фондовому ринку США - у 2020 році в шорт-позиціях було близько 300 млн її акцій.

Нагадаємо, Tesla стикається з дедалі більшими труднощами у всьому

світі. Політичні погляди Маска та його близькість до Дональда Трампа викликають хвилю критики. ■

Кореспондент

Російська дезінформація заповнила всі популярні ШІ-чатботи

Російська дезінформаційна мережа маніпулює ШІ-чатботами, поширюючи в інтернеті фейкові новини та пропаганду.

Дослідники виявили, що московська дезінформаційна мережа під назвою Pravda масово поширює неправдиву інформацію в Інтернеті.

За даними американського проєкту Sunlight Project, торік було опубліковано понад 3,6 мільйона статей, які потрапили до провідних західних чат-ботів.

"Заповнюючи результати пошуку і вебсканерів прокремлівською брехнею, мережа спотворює те, як великі мовні моделі обробляють і представляють новини та інформацію", - йдеться у звіті.

NewsGuard дослідили 10 найбільших чат-ботів, зокрема від Microsoft, Google, OpenAI та інших, і виявила, що в третині випадків вони повто-

рюють аргументи, які наводить мережа Pravda. Дослідники стверджують, що мережа Pravda поширила

щонайменше 207 завідомо неправдивих тверджень, основна частина яких пов'язана з Україною. ■ **Texty**

Сполучені Штати виходять із Міжнародної групи з розслідувань злочинів агресії Росії проти України

США виходять із Міжнародної групи з розслідування злочинів агресії Росії проти України, що NYT розцінює як черговий крок адміністрації Трампа до зближення з Путіним.

Рішення виглядає як відмова від зусиль із притягнення російських лідерів до відповідальності. За Байдена США активно підтримували ІСРА, направивши прокурора до Гааги для співпраці з українськими та європейськими слідчими. Тепер Трамп без пояснень припиняє цю участь, заявивши лише про "перерозподіл ресурсів".

Також згортається група WarCAT, що допомагала Україні документувати воєнні злочини. Це звужує можливості міжнародного переслідування

російських військових, особливо після першого заочного звинувачення чотирьох росіян у катуванні американця.

Правозахисники, зокрема Ольга Айвазовська, попереджають: вихід США підриває механізми правосуддя та може поставити під загрозу міжнародні зусилля щодо покарання воєнних злочинців. ■ **BBC**

Кадр з фільму Юрія Ілленка
"Вечір на Івана Купала" 1968 рік

Довженко-Центр запустив онлайн-кінотеатр: що там можна подивитися

Довженко-Центр презентував власний онлайн-кінотеатр, де глядачі мають змогу дивитися українські фільми різних епох легально і в найкращій якості, йдеться у повідомленні кіноустанови.

Національний центр імені Олександра Довженка запустив власний онлайн-кінотеатр, де можна переглянути стрічки, оцифровані Кінолабораторією з колекції інституції. Фільми можна дивитися у будь-якій точці світу, а вартість перегляду кожного становить 85 гривень.

Національний центр Олександра Довженка — найбільший кіноархів України, в якому зберігається понад 7000 ігрових, документальних, анімаційних українських та закордонних фільмів і тисячі архівних документів з історії українського кіно. Усі ці стрічки раніше можна було переглянути лише на фестивалях, на спеціальних показах і програмах. Фільми можна дивитися окремо або у межах кураторських колекцій, зібрання буде постійно змінюватись і доповнюватись. Нині на сайті доступні такі колекції:

- ✓ Сергій Параджанов. Проби — підбірка ранніх робіт його українського періоду;
- ✓ 100 найкращих українських фільмів;
- ✓ Українська комедія — від німої класики 1920–1930-х до перших комедій після відновлення незалежності у 1991-му;
- ✓ Літературний кіноканон — колекція екранізацій української класики;
- ✓ Документи епохи — українська німа класика, перші звукові фільми, хроніки, шедеври кіноавангарду, концерти, які є документами свого часу;
- ✓ Українське поетичне кіно — роботи Сергія Параджанова, Юрія Ілленка, Леоніда Осика, Івана Миколайчука та інших режисерів;
- ✓ Олександр Довженко. Перевідкриття;
- ✓ Іван Кавалерідзе. Основи;
- ✓ ВУФКУ. Український Голлівуд.

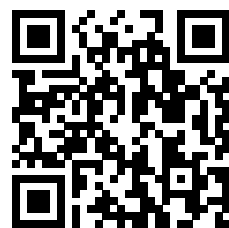
На платформі онлайн-кінотеатру також є "Лекторій", де публікуватимуть лекції, інтерв'ю, курси та архівні матеріали з історії українського кіно.

Нині безкоштовно можна переглянути шість лекцій, які були записані в межах освітньої програми "Як перестати хвилюватися та полюбити українське кіно".

Вартість перегляду кожного повнометражного фільму становить 85 гривень.

"Довженко-Центр. Онлайн" створено у партнерстві з культурною інституцією "Міжвухами" завдяки краудфандинговій кампанії, влаштованій дослідником кіно Річардом Боссоном. ■ **Суспільне**

QR-посилання
на сайт
Довженко-центру

Українська ілюстраторка перемогла на провідній виставці дитячої книги у Болоньї. Її роботи вражають

Українська ілюстраторка Марія Гайдук стала переможницею 59-ї Болонської виставки ілюстраторів.

Гайдук стала лавреаткою Міжнародної премії за ілюстрацію від Fundaci3n SM. Про це повідомили на фейсбук-сторінці Болонської виставки дитячої книги (Bologna Children's Book Fair).

"Члени журі були особливо вражені впливом і потенціалом робіт художниці, які балансують між сміливістю і чутливістю", — написали на сторінці ярмарку.

Як пише Читомо, відзнаку Марія Гайдук отримала за проєкт "Вбиваючи богів". Це мистецьке дослідження ставлення до дикої природи та реальності.

"Щиро сподіваюся, що завдяки цьому більше людей звернуть увагу на проблему геноциду, який людина чинить проти природи та тварин", — написала вона на своїй інстаграм-сторінці.

Марія Гайдук — студентка Львівської національної академії мистецтв. Походить з Херсона.

Загалом на 59 виставку ілюстраторів надійшло 21 870 робіт від 4 374 художників з 89 країн. Фіналістами премії стали 324 ілюстратори та ілюстраторки. Фіналістками премії стали ще 4 українські художниці: Оксана Драчківська, Софія Купріянова, Анна Іваненко й Олеся Секереш.

Болонська виставка дитячої книжки — провідна галузева подія, яка збирає унікальну та різноманітну світову аудиторію та стала світовим центром обміну авторськи-

ми правами преміум-класу у сфері видавничої справи. Виставка ілюстраторів проходить щороку, починаючи з 1967-го. Мета цього конкурсу — демонстрація останніх трендів ілюстрації через нові імена художників. Виставка організовується в рамках Ярмарку дитячої книжки у Болоньї (Італія), який є провідним ярмарком дитячих книжок у світі. ■ **Texty**

Кіноварта: Як українське кіно знаходить свого глядача в Празі

К

Текст: Тетяна Пилипчук, Олег Баланда

іно — це більше, ніж розвага. У часи випробувань воно стає голосом культури, інструментом осмислення реальності та способом збереження пам'яті. В умовах війни українське кіно набуває особливого значення і його присутність за кордоном — це не лише мистецький жест, а й акт спротиву та самовизначення.

Благодійні покази Kinowar, організовані дистрибуцією Кіноварта, — говорять про важливе та знаходять відгук у міжнародній аудиторії. Напередодні дійства ми поспілкувалися з його організаторами Оленою Веселою та Павлом Сандулом — про їхній шлях у кіноіндустрії, виклики, з якими стикається українське кіно та роль культури у протистоянні російській агресії.

Звідки ви та яким чином прийшли до організації кінопоказів?

— **Олена:** Я з України, з міста Ірпінь. Приїхала до Чехії у 2022 році,десь наприкінці весни.

Раніше я ніколи не займалася кінопрокатом, хоча була близька до відеовиробництва, але в іншому аспекті. Все почалося після перегляду фільму "20 днів у Маріуполі". Ми побачили, що цей фільм виклали у вільний доступ на YouTube, подивилися його й вирішили організувати показ у Празі, щоб якомога більше людей дізналися про жорстокість війни в Україні. Так із благодійного кінопоказу розпочалася наша діяльність у сфері дистрибуції та демонстрації українського кіно.

Окрім "20 днів у Маріуполі", в нашій програмі були й інші фільми: "Любов варта всього" від Takflix, "День українського до-

бровольця" від Babylon'13, "Коли весна прийшла в Бучу" — документальний фільм німецького режисера, який одразу після деокупації Ірпеня та Бучі приїхав в Україну та зняв цю стрічку.

Це був початок. Коли кінопокази стали регулярними, ми почали працювати й з комерційними фільмами, але благодійні покази залишаються важливою частиною нашої діяльності.

Зараз ми готуємо KINOWAR 2025. У програмі вже вісім фільмів. Коли минулого року ми проводили перший фестиваль, мали надію, що він буде останнім. Але, на жаль, доводиться робити його вдруге. Чому? Бо це подія до річниці повномасштабної війни. Звісно, хочеться, щоб більше не було потреби показувати такі страшні фільми. І щоб вони взагалі ніколи не знімалися.

— **Павел:** Я родом із Молдови. З 1999 року живу в Празі, тож фактично я більше чех, ніж хтось інший. У сфері кіно працюю вже так давно, що мені навіть подобається вигадувати стратегії його дистрибуції.

За яким принципом ви обираєте фільми для показу?

— **Павел:** Я б поділив це на три аспекти.

По-перше, ми прагнемо зберегти та підтримати українську культуру, яка зараз перебуває під тиском і яку намагаються знищити. Важливо, щоб цього не сталося. Також хочеться, щоб чехи навчилися розрізняти українську та російську мови, адже це справді важливо. Україну часто узагальнено сприймають як частину якогось "сходу", і я хочу, щоб це змінилось.

Раніше мені здавалось, що сюди приїздили з України лише працювати і не замислювалися над її культурним багатством. Тепер я розумію, наскільки це велика й унікальна країна, яка в багатьох аспектах перевершує Чехію. Тому підтримка української культури — це підтримка нації та її пам'яті. Наприклад, у нас є фільм "Будинок Слово", який розповідає про "розстріляне відродження" — це якраз про те, як знищувалася культура.

Другий аспект — це українці, які живуть у Чехії. Раніше вони приїжджали сюди лише працювати, заробляли гроші, а потім поверталися додому, щоб будувати власні домівки. Вони фактично не інтегрувалися в суспільство, і це втрата як для них, так і для Чехії. Ми хочемо дати їм можливість культурного дозвілля, щоб вони могли просто піти в кіно.

Зараз українці майже не ходять у кінотеатри, бо українських фільмів у прокаті немає, а європейські стрічки показують без дубляжу, лише із субтитрами. Наприклад, італійський фільм із чеськими субтитрами — і вже важко його дивитися, якщо не знаєш мови. Але кіно — це більше, ніж перегляд фільму вдома. Це соціальна подія: люди збираються, обговорюють побачене, створюють спільноту.

І третій аспект — збори для підтримки українського опору російській агресії.

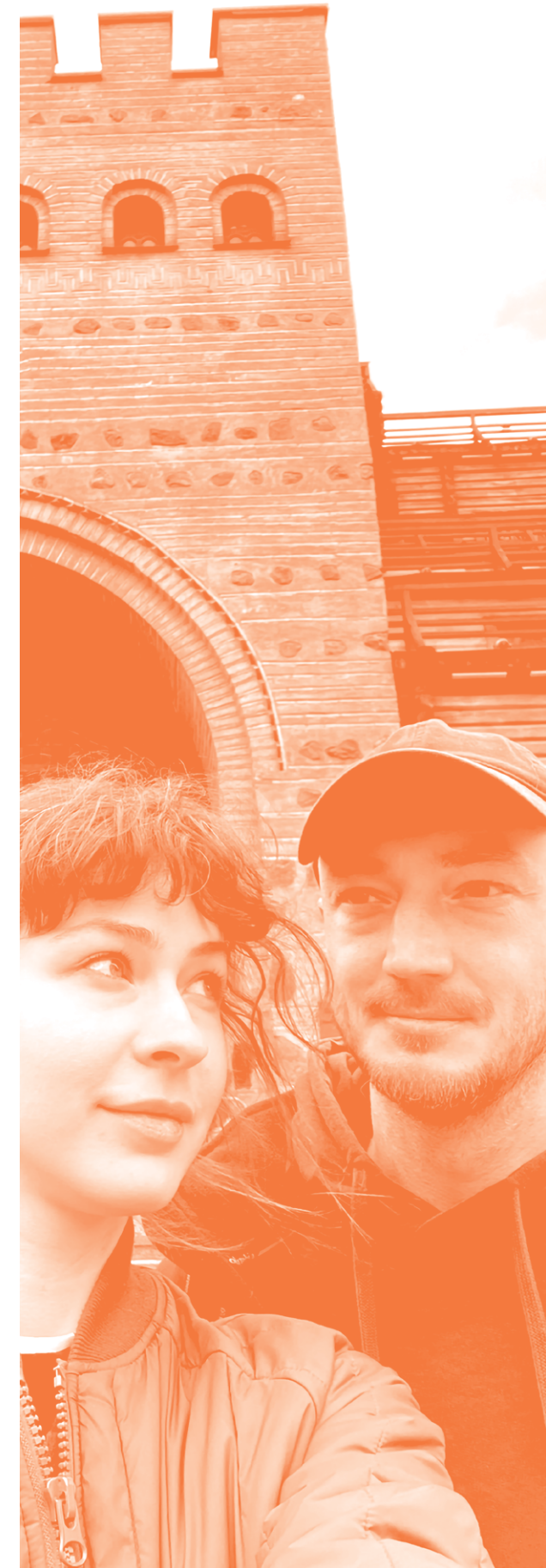
— **Олена:** Для мене це дуже важливо. Тішити, що як у комерційних показах, так і благодійних — ми

Instagram:

Facebook:

все одно допомагаємо Україні. Благодійні збори йдуть на армію, а кошти з комерційних показів повертаються у продакшн, підтримуючи нові фільми.

Як ви оцінюєте вплив своїх кінопоказів на міжнародну аудиторію та підтримку України?

— **Олена:** умовних 20% наших глядачів — це неукраїномовна аудиторія. З них більшість — чехи, але присутні ще інші іноземці.

В основному їх запрошують їхні друзі-українці, які хочуть показати війну зблизька, розбудити розуміння ситуації. А якщо це художнє кіно, то знайомлять їх із українською культурою. На Kinowar цей відсоток ще вищий.

Я думаю, що це пов'язано з тим, що комерційні покази ми рекламуємо переважно всередині української спільноти та через партнерські організації. А Kinowar ми більше просуваємо через чеські медіа — наприклад, Radio 1, Český rozhlas Vltava та інші культурні платформи. В принципі, Kinowar орієнтований більше на міжнародну аудиторію, адже українці й так знають, що у нас відбувається.

Які локальні колаборації є найбільш знаковими для вашої діяльності?

— **Олена:** наша головна колаборація — це кінотеатри. Вони є важливою частиною Kinowar, адже безкоштовно надають свої зали й готові передавати зароблені кошти на підтримку України. Вони відкриті до співпраці, і саме від них ми отримуємо найбільшу підтримку.

Кінотеатрів могло б бути ще більше, але нас лише двоє і фізично ми

не можемо охопити всі можливі майданчики. Проте зараз із нами вже співпрацюють *Světlozor*, *Lucerna*, *Atlas*, *Bio Oko*, *Edison Filmhub* та *Kino 35* при Французькому інституті, який другий рік поспіль підтримує нас і стає своєрідним осередком українського кіно в Празі.

По опитуваннях зараз рекордно низький відсоток підтримки українців серед чехів; багато коментарів, що розпалюють ненависть навіть щодо акції до 3-ї річниці вторгнення росіян до України. Чи зіштовхуєтесь ви теж з чимось подібним?

— **Олена:** це планована атака. Я вже стикалася з таким в 2022 році, коли вмикала рекламу вернісажу із проектом українських зупинок і після цього просто зрозуміла, що краще не таргетувати рекламу на чеськомовний сег-

мент. І зараз вже другий рік поспіль ми вмикаємо рекламу лише на українців, бо мета цих атак — ламає будь-яку рекламну стратегію. Тому, просто щоб не отримати таку ситуацію, яка зараз виникла навколо *Milion chvilek* чи *Paměť národa*, ми намагаємось уникати цього. Йдемо через дружні медіа і організації, у яких є аудиторія, яка позитивно налаштована до українців.

— **Павел:** очевидно тиск на українську меншину та її сприйняття чехами — посилюється. Люди, які підтримували Україну та опір агресору, все ще продовжують це робити.

Тож нічого суттєво не змінилося. Це триває довго, і вже не так яскраво виражене. Це ситуація стає небезпечною, оскільки, на мою думку, зараз атака з боку Росії на Чехію та Словакію стає досить інтенсивною і ми з цим стикаємося. Хоча те, як люди думали про це раніше, загалом не дуже змінилося. Просто стало більш помітним поширення ненавистницьких коментарів у соцмережах. Вони стали агресивнішими, їх видно більше, і, мабуть, потрібна якась модерація. Не знаю, як із цим боротися, це досить тривожно.

Також знову почали набирати популярність популісти нахшталт партії SPD та комуністи, які відкрито виступають за проросійський курс, що *просто неймовірно*.

І це стосується не лише Чехії, але, принаймні тут ми це спостерігаємо. Думаю, це стосується і Німеччини, і Європи загалом.

З якими викликами зіштовхуєтесь ви, як прокатники кіно?

— **Олена:** від перекладу фільмів, які

Павел перекладає самостійно, до фінансів, реклами — все це забирає час. Ми робимо дуже об'ємну роботу лише вдвох — від графіки і перекладів до домовленостей з кінотеатрами і правовласниками тощо. Викликом є відсутність достатнього часу та досвіду. Загалом, все, що стосується фільмів, потребує фінансової підтримки від грантодавців. І створення самих фільмів, їх промоція, і кінотеатри також.

Але ми поки не співпрацюємо з жодною грантовою програмою. Тому фінансова частина для нас теж дуже болісна, бо іноді витрати, які могли б покриватися фондами, ми покриваємо самостійно з наших кишень.

На вашу думку, який вплив на аудиторію ваших заходів мають палені дискусії?

— **Олена:** на кожний показ ми стараємось запрошувати ідейних спікерів, які можуть поділитися досвідом і мотивувати наших глядачів до дій. Тим, хто, можливо, ще сумнівався або не знаходив сили, щоб діяти, на таких дискусіях можна знайти багато простору, щоб почати.

— **Павел:** Kinowar насправді — це не тільки про фільми, які часто обираються не зовсім цілеспрямовано. Це багато в чому про спільноту навколо нього, тут присутній певний соціальний, дипломатичний аспекти тощо. Люди приходять, починають спілкуватися, обговорювати теми, які дійсно важливі. Це стосується не тільки самого вечора показу, а й того, що буде після нього, щоб ця інформація поширювалася.

Так само, як і в Україні, тут люди розуміють, що наша діяльність — це

не просто організація подій. Торік ми говорили, що ми не лише збираємо кошти на гуманітарну допомогу, а й створюємо міцний тил для переможців. Однак цього року я дедалі більше бачу, що ми боремося й тут, аби не допустити, щоб до влади знову прийшли комуністи чи проросійські партії на кшталт SPD.

Як ви підбираєте гостей для своїх дискусійних заходів?

— **Павел:** у нас немає чіткої системи, але ми завжди запрошуємо цікавих і компетентних гостей. Торік у нас були цікаві спікери, наприклад, засновник *Team 4 Ukraine*, який є єврокомісаром із розслідування воєнних злочинів. Це Петр Пойман, він їздить в Україну та досліджує всі ці події. Ще у нас був директор Інституту дослідження тоталітарних режимів Петр Главачек — чужа людина, і вони з Пойманом пре-

красно взаємодіяли. Також у нас були волонтери з *Коридор UA*. Ми намагаємось, щоб дискусії не були просто одностороннім схваленням певних ідей, але щоб вони приносили щось нове, щоб нас щось у цих розмовах могло здивувати. Навіть якщо я особисто менше знаю про війну, ніж, скажімо, Олена, яка її відчула на власній шкірі, усе одно важливо, щоб це було не лише повторенням уже відомого.

Вдається вам залучати і творців фільмів?

— **Олена:** з цим важко, бо режисери мають отримувати дозвіл на виїзд від міністерства культури України. Я думаю, що в мирний час буде більше таких гостей.

Якби вам вдалося займатися власним кіно, про що воно було б?

— **Павел:** у нас є кілька розпочатих проектів. Один із них — документальний фільм про волонтерів на війні, інформацію про нього можна знайти на нашому сайті.

Є ще один мій проект, який уже давно "лежить у шухляді" й трохи спить, але це не проблема — я хочу його зняти. Це історія про розпад Радянського Союзу, великий голод у Молдові та про те, як овочі врятували кінематографіста.

У нас є й інші проекти — ми любимо експериментувати з візуальними образами, звуком і формою подачі. Так ми прагнемо пізнавати світ.

— **Олена:** це партизанська діяльність у тилу під час війни. Це творча робота, до якої ніхто з нас не був готовий, але хтось мусив нею займатися. ■

Війна – це не просто тема...

Для 20-річної Катерини Пилипчук допомога військовим та підтримка полонених – не лише волонтерство, це частина її життя. "Ви можете робити все, що завгодно. Якщо ви боїтеся відкривати збір коштів, знайдіть інші способи допомогти. Найважливіше - діяти. Залучайте більше людей, говоріть про це, навіть якщо хтось вважає вас занадто наполегливим чи одержимим. Одного разу я пішла на побачення, і хлопець запитав мене: "Боже, ти можеш говорити про щось інше, окрім війни?". І я подумала - це не просто тема війни, це наше життя".

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року припало на перший рік навчання Катерини у Польщі. Телефонем батьки прощались з 17-річною дівчиною, бо ніхто не розумів, що буде далі. Втім, ні застороги батьків, ні братові вмовляння не зупинили Катерину від повернення на батьківщину – бути далеко від рідних під час війни було нестерпно... "Коли всі автівки їхали до кордону, я їхала в інший бік, додому".

Коли дівчині виповнилось 18, вона переїхала в Київ. "Саме тоді почалася ця історія – я відчула, що маю робити щось корисне, а не просто існувати".

Перше, що почала робити Катерина, – плести маскувальні сітки для української армії. Щойно в неї з'являвся вільний час, вона проводила його за плетінням.

Одного разу дівчина відвідала волонтерський фонд, де її навчили робити окопні свічки. З того дня вона почала

робити їх вдома. Катерина сміється: "Чесно кажучи, моя квартира схожа на якийсь картонний хаб".

Катерина також заохочує своїх друзів допомагати - замість того, щоб йти гуляти разом, вона запрошує їх до себе робити окопні свічки. Так вона навчила багатьох своїх друзів, які тепер теж роблять свічки у себе вдома. Навіть сусіди Катерини почали приносити бляшанки та картонні коробки, коли дізнались, що вона займається такою справою. Ці свічки вона надсилає безпосередньо військовим. Спочатку надсилала своїм друзям, знайомим, а зараз виставляє пости у соцмережах про готові свічки і віддає тим, кому вони необхідні.

Коли всі автівки їхали до кордону, я їхала в інший бік, додому.

му полоні. Щотижня вона намагається відвідувати акції на підтримку військовополонених. Вона згадує свій перший протест: "Це була одна з перших демонстрацій,

яку організували родини захисників Маріуполя, які потрапили в полон. Це була акція Free Azovstal Defenders. Зараз ці протести не тільки про них, а про багато різних військових частин. Пам'ятаю, в той день було дуже холодно. Коли я прийшла додому, у мене навіть вій покрилися льодом".

Катерина знає, як це жити у суцільній невідомості, – один з її родичів також був у полоні. "Я знаю, як важливо відчувати підтримку. Ти живеш у невизначеності – не знаєш, де вони і що з ними відбувається. І коли люди, яких вони захищали, не підтримують їх, це дуже боляче".

Ще один важливий напрямок діяльності дівчини – збори коштів на потреби військових. Катерина регулярно відкриває банки для донатів і поширює їх у соцмережах. Інколи доводиться бути креативною, щоб заохотити людей допомагати. "Я вигадувала різні способи, наприклад, гадала на книжках. Я брала книгу, з якою асоціюю людину, і наосліп відкривала сторінку, а тоді читала "пророчий" уривок. А взагалі, коли ми з друзями відкриваємо баночки і бачимо, що люди не донатять, можемо просто писати їм напругу: "Зроби репост!"

Найгірший сценарій – коли гроші збираються надто довго. "Трапляється так, що збір закривається не тому, що потрібне вже купили, а тому, що вже нікому це передавати. І ти розумієш, що не встиг, не допоміг, і це найболючіше", – ділиться Катерина.

Катерина наголошує: головне – не розслаблятися, робити будь-що, аби допомагати війську. "Підтримуйте своїх військових, якщо маєте друзів чи рідних на фронті – кажіть їм, як сильно ви їх любите. Бо любов – це найкраще, що ви можете їм дати. А разом із нею – допомогу, листи, подарунки, навіть дрібниці. Бо варто пам'ятати: без них не було б нас. Вони – наш фронт, а ми – їхній тил". ■

Олександра Кулага

МАЙБУТНЄ АМЕРИКАНСЬКОЇ ПОЛІТИКИ. ЯК США ПЕРЕТВОРЮЮТЬСЯ НА ТЕХНОКРАТІЮ

Б

ілий дім перетворюється на генератор випадкових заяв, які не просто шокують, змінюють звичний порядок речей. Дональд Трамп, заручившись підтримкою власників найбагатших корпорацій, перетворює США на технократію? Пропонуємо вашій увазі переклад аналітики румунського журналіста Міхні Меруце про можливий шлях розвитку американської політики без усталеного поняття про демократію.

// Час і Простір померли вчора. Ми вже живемо в Абсолюті, бо створили всюдищу вічну швидкість...

Ці рядки були написані понад століття тому, у 1909 році. Вони належать італійському письменникові Філіппо Томмазо Марінетті і є частиною тексту під назвою "Маніфест футуризму".

Італійські футуристи, більшість із яких були літераторами, зневажали жінок, боролися проти моралізаторства й хотіли знищити музеї та бібліотеки, що начебто стали прихистком для минулого. Вони прославляли технічний прогрес, патріотизм і війну, яку називали "єдиною справжньою гігієною світу".

Не дивно, що стиль цих текстів згодом став джерелом натхнення для фашизму Муссоліні.

Що варто взяти до уваги з наведеного уривка, то це ідея: бажання рухатися з величезною швидкістю в майбутнє, пришвидшити події, поглинути час, усунути все, що може здатися нерішучим, медитативним, сумнівним, усе, що заважає пануванню людства над зовнішнім світом чи затримує його.

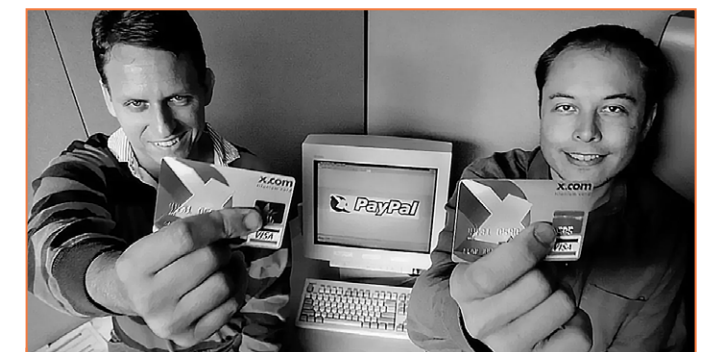
Ми зосереджуємося на цій ідеї, щоб зрозуміти події другої каденції Дональда Трампа. Нова американська політика радикально відрізняється від того, що ми

очікуємо, чи від того, що ми бачили протягом останніх 80 років. Вона дедалі більше надихається ідеями людей, які, з одного боку, більше не вірять у демократію, а з другого — більше не мають терпіння жити в цьому глобальному сьогоденні.

Нова американська політика більше не прославляє швидкість, як це робили футуристи на початку ХХ століття, а прямо обирає пришвидшення — натискає на педаль технологій, щоб якнайшвидше досягти майбутнього, що бачиться вінцем ефективності.

"Рухайся швидко і ламай усе підряд!"

Щоб підтвердити цю гіпотезу, доцільно згадати кілька ключових прізвиськ з оточення Дональда Трампа й дізнатися, чи є в їхніх ідеях щось спільне, чи є філософське ядро в новій американській владі.

Пітер Тіль та Ілон Маск.

Девід Сакс

Джим О'Нілл

З ідеологічного погляду найважливішою фігурою є не Ілон Маск. Він має стати "ферзем", якому дозволено вільно переміщатися на шахівниці й надано свободу ухвалювати стратегічні рішення, але не бути самим стратегом.

Якщо дивитися в майбутнє, то найважливішою фігурою видається інший мільярдер — **Пітер Тіль**. Він народився в Німеччині, але ще в дитинстві емігрував до Америки. Мав виняткові здібності до математики, навчався в Стенфордському університеті.

Пітер Тіль є співзасновником PayPal, першим зовнішнім інвестором Facebook, засновником численних стартапів, технологічних компаній та інвестиційних фондів. Його статки оцінюють у понад 11 мільярдів доларів. Фонд Тіля Founders Fund був одним із перших інвесторів двох відомих бізнесів Ілона Маска: SpaceX і Neuralink (створення мозкових імплантатів).

Який зв'язок Пітера Тіля з Трампом?

Під час президентської кампанії 2016 року Пітер Тіль був єдиним відкритим прихильником Трампа в Кремнієвій долині, яка тоді була оплотом демократів.

Того самого року Тіль також виступив на Національному з'їзді Республіканської партії на підтримку Трампа. Після перемоги президент США винагородив Тіля, призначивши його протеже Майкла Краціоса (працював у компанії Тіля) головним технічним директором США.

Ще цікавішими є постаті, пов'язані з Пітером Тілем, яких Дональд Трамп узяв до своєї нової керівної команди. Щоб дізнатися, хто з них є найважливішою фігурою, повернімося на 14 років назад, коли Пітер Тіль читав лекцію в Єльській юридичній школі. Серед слухачів був студент зі штату Огайо, який чотири роки працював журналістом у морській піхоті й уже мав науковий ступінь із філософії. Його звали Джеймс Девід Венс.

Їхня зустріч привела до працевлаштування Венса в одній із компаній Тіля Mithril Capital, а пізніше до передвиборчого фонду в розмірі 15 мільйонів доларів, завдяки якому Джеймс Девід Венс за підтримки Дональда Трампа стане у 2022 році сенатором від штату Огайо.

Джей Ді Венс є однією з найуспішніших "інвестицій" Пітера Тіля

Сьогодні Джей Ді Венс є віцепрезидентом США і, на думку деяких американських коментаторів, однією з найуспішніших "інвестицій" Пітера Тіля. Але він не єдиний колишній співробітник чи партнер Тіля, який

потрапив до найближчого оточення президента Трампа. Варто згадати принаймні ще два імені.

Девід Сакс, колишній генеральний директор PayPal. Новий "король ШІ й криптовалют" у Білому домі.

Джим О'Нілл, колишній генеральний директор Фонду Тіля. Трамп висунув його на посаду головного операційного директора Міністерства охорони здоров'я і соціальних служб США.

Про що говорять нам ці рішення Трампа? Про те, що він віддає перевагу бізнесменам, які розпоряджалися бюджетами в сотні мільйонів, якщо не мільярдів доларів. Трамп бачить світ крізь призму CEO.

Демократія заважає розвитку технократії

Не забуваймо, з чого ми почали. Пришвидшений рух до майбутнього, відокремлення від усього, що великий капітал сприймає як стагнацію. Інакше кажучи, "зліт" до горизонту, де "саботаж" — чи то ідеологічний, чи то адміністративний — буде вже неможливий.

Що, на думку цих інвесторів, є головною перешкодою на шляху до свободи, тим, що сповільнить чи навіть унеможливить реалізацію їхнього бачення технологічної ефективності?

Відповідь: представницька демократія, парламентська система, загальне виборче право. Політика загалом, як цей термін розуміють в Америці протягом останніх 100 років. Пітер Тіль заявив про це ще в 2009-му, читаючи лекцію для аналітичного центру, орієнтованого на лібертаріанство:

Я більше не вірю, що свобода і демократія сумісні...

1920-ті роки були останнім десятиліттям в американській історії, коли можна було по-справжньому оптимістично дивитися на політику. Починаючи з 1920 року значне збільшення кількості одержувачів соціальної допомоги та поширення виборчого права на жінок (дві групи, що, як відомо, є важкими для лібертаріанців) перетворили поняття "капіталістична демократія" на оксюморон".

Зовсім недавно цю саму ідею пояснив **Марк Андріссен**, ще один мільярдер із Кремнієвої долини, який перейшов із табору демократів до Трампа. В інтерв'ю за січень 2025 року Андріссен, який допомагав Трампу шукати працівників для його команди в період між президентськими виборами та його інавгурацією, цитує італійського політолога ХХ століття Роберта Міхельса, який запропонував концепцію залізного закону олігархії.

"Залізний закон олігархії"

Згідно з цією концепцією будь-яка форма суспільного устрою, хоч би якою демократичною вона намагалася бути спочатку, зрештою стає олігархією, а це означає, що справжня демократія неможлива, особливо для великих мас населення. Пояснюється це тим, що маси не здатні до самоорганізації, і рано чи пізно владу однаково захоплює еліта. Стародавня Греція і Флоренція часів Медічі були спробою прямої демократії, але обидві, на думку Міхельса, зазнали невдачі.

Кертіс Ярвін. Фото: фрагмент інтерв'ю для NYT

"Домашній філософ" Пітера Тіля

Нарешті, найзапеклішим критиком демократії є ексцентричний мислитель, чие ім'я стало актуальним у новому політичному контексті США, оскільки його вважають "домашнім філософом" Пітера Тіля.

Його звати Кертіс Ярвін. Йому 52 роки, але він більше схожий на незрілого підлітка, ніж на глибокого стратега. Він дружить із Пітером Тілем і Джей Ді Венсом, став відомий переважно завдяки блогу, де писав під псевдонімом Менціус Молдбаг (блог, який фінансується... ну, ви вже здогадалися).

У січні 2025 року, після інавгурації Трампа, видання Politico опублікувало матеріал із заголовком: "Ідеї Кертіса Ярвіна були маргінальними. Тепер вони циркулюють у Вашингтоні Трампа".

Того самого місяця в інтерв'ю New York Times Ярвін заявив, що демократія дуже слабка, і навів як приклад той факт, що масова імміграція триває, попри те що більшість виступає проти.

А ось, напевно, найпровокаційніші слова з цього інтерв'ю, принаймні для читачів відомої американської газети:

"Я вважаю, що голосування надає своєрідного порнографічного стимулу; воно стає більше схожим на підтримку своєї футбольної команди. І я думаю, що більшості людей сьогодні воно надає певного сенсу, дає відчуття власної значущості, дає змогу відчуття, що вони в певному сенсі мають значення."

Я думаю, є щось глибоко невловиме, ілюзорне в цьому відчутті власної значущості, що суперечить дуже важливому питанню: нам потрібен справді хороший уряд".

На цьому етапі постає важливе питання: чи ці ідеї є просто випадковими думками, чи ми маємо справу зі структурованою концепцією, послідовною і цілісною філософською системою?

"Темне просвітництво"

Рух, який вважає, що демократія стала перешкодою для капіталізму, називається неореакційним, скорочено NRx. Його також називають "темним просвітництвом". Термін належить англійському філософові Ніку Ленду. Це також назва однієї з його книжок.

І ось ми наближаємося до філософської суті питання, адже зрозуміти все те, що дивує нас сьогодні в Америці, найкраще допоможе філософське пояснення, з якого випливають політичні, економічні та соціальні наслідки.

Нік Ленд народився 1962 року. З 1987-го по 1998-й викладав філософію в Університеті Ворвіка.

Він нонконформіст (висловлює незгоду з усталеними нормами), довгий час вважався маргіналом, але з прихо-

дом до влади правих партій і стрімким прогресом ШІ його праці стали знову актуальними.

Ленда прозвали хрещеним батьком акселераціонізму — концепції, яка цікавить нас, коли ми говоримо про американську політику (і бачимо, наскільки вона близька до "Маніфесту футуризму"). На думку Ленда, західна ідеологічна система, яка включає державну адміністрацію, університети, пресу та неурядові організації, функціонує як іманентна релігія, що підкорює і карає будь-яку протилежну думку.

То що ж таке акселераціонізм?

Це запропоноване Ніком Лендом рішення проти занепаду, корупції та популізму, які є наслідком західної ідеологічної системи. Акселераціонізм означає вивільнення енергії капіталізму, вивільнення виробничих сил і заміну республіканського устрою своєрідною технологізованою монархією.

Капіталізм і штучний інтелект — це одне й те саме

Це твердження належить Ніку Ленду, і його розуміння є ключем до пояснення можливих наслідків американської політики сьогодення.

Його аргумент такий: оскільки ми розвиваємо штучний інтелект просто тому, що можемо, без жодного плану, не знаючи шляху, а отже, не надаючи йому жодної мети, це означає, що штучний інтелект є його власною причиною. Це означає, що не ми в сьогоденні окреслюємо й організовуємо майбутнє, а радше саме майбутнє диктує нам сьогодинні заходи. Це означає, що ШІ, який приходить із майбутнього, немовби вирішує і забезпечує власну появу на світ.

Чому капіталізм еквівалентний штучному інтелекту?

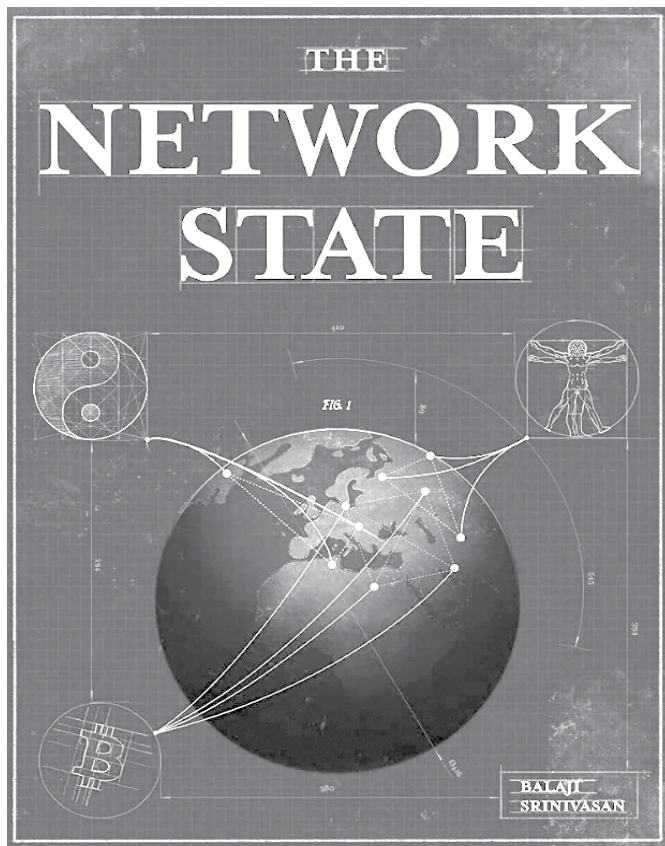
Тому що мета капіталізму також полягає в самовідтворенні та поглинанні всього, що трапляється на його шляху.

І капіталізм, і штучний інтелект живляться тим, що в кібернетичі називається "позитивним зворотним зв'язком": обидва розширюються, коли їх атакують.

Таким чином, якщо прийняти передумову, що людство невблаганно рухається до етапу, на якому штучний інтелект стане домінуючим "видом", то будь-які спроби про-

Нік Ленд

довжити нашу агонію безглузді. Тож акселераціоністське бачення полягає в тому, щоб пришвидшити події, розгорнути гіперкапіталізм, тотальний технокапіталізм, анархо-капіталізм (називайте це як завгодно) — систему приватного управління монархічного типу, у межах якої президент є генеральним менеджером, генеральним директором спільноти-компанії, а громадяни стають акціонерами цієї держави, трансформованої та керованої за капіталістичним принципом ефективності та прибутку.

З погляду акселераціоністів національні держави застаріли і мають бути замінені глобальною мережею міст-держав і автономних територій, по можливості побудованих із нуля. Нік Ленд і Кертис Ярвін називають цю мережу клаптиковою.

"Мережева держава"

І якщо вам здається, що це утопія, то ось вам новина: згадані вище мільярди вже будують такі міста, купують землю та організовують громади з нуля.

Цей рух пов'язаний із теорією під назвою "Мережева держава", описаною в книжці, яку опублікував 2022 року Баладжі Шрінівасан, ще один ключовий підприємець у світі технологій, колишній технічний директор Coinbase (американська публічна компанія, яка керує платформою обміну криптовалюти).

Концепція має міцне теоретичне й технічне підґрунтя — спеціальний сайт і конференцію, що проводиться в місті зі схожою моделлю організації — Сінгапурі.

Рух починається із цифрових спільнот (груп зі спільними цінностями, об'єднаних у мережу як технічно, так і "духовно") і завершується фізичними спільнотами, містами, оптимізованими з кібернетичного погляду.

Будь-який блокчейн-проект, наприклад, також є "мережевою державою": у нього є "кредо" (описане у white paper), місія, спільнота, власна економіка тощо.

У цій новій парадигмі класичні інститути, такі як школи, преса, суди і банки, можуть бути замінені приватними організаціями, що працюють на капіталістичних засадах.

Один з інвестиційних фондів, який купує землю в різних регіонах світу і вже розвиває нові автономні міста, називається Pronomos. Цим фондом керує інвестор на ім'я Патрі Фрідман, який веде бізнес із Пітером Тілем.

Понад 15 років тому Тіль фінансував інститут Фрідмана, який вивчав можливість створення житла у відкритому морі (Seasteading Institute).

Інший інвестор, який вже побудував нове місто, — американець іранського походження Шервін Пішевар. У статті 2020 року під назвою "Піднесення міст-держав" він написав:

"Мій прогноз на 2050 рік полягає в тому, що багато національних держав може зазнати краху — фінансового, політичного, військового, інтелектуального, морального і духовного.

І навпаки, невеликі громади (які часто називають "містами-державами") контролюватимуть власне процвітання, а громадянство буде їхньою власністю. Їх громадяни рівномірно розподілятимуть відповідальність за ВВП, який буде рушієм ринкової капіталізації міст-держав". Можливо, тепер стає зрозуміліше, як ідея перетворення Сектору Гази на "Східну середземноморську Рив'єру" може стати здійсненою.

Світ змінюється на наших очах, і дуже важливо, щоб ми розуміли, у якому напрямку. Ми маємо справу не лише з примхами чи імпровізаціями.

Не випадково нова американська адміністрація націлилася на бюрократичний апарат та ЗМІ. Бюрократія і преса — два елементи застарілої західної ідеології, які в новому баченні перешкоджають акселераціонізму.

Якщо ці елементи зникнуть (або будуть цілковито дискредитовані), є висока ймовірність того, що наступними в черзі будуть університети і неурядові організації.

Усі ці інституції вважатимуться застарілими. І робитимуться спроби переосмислити їх або замінити паралельними інституціями, які більше використовують штучний інтелект і управляються як приватні компанії. Прибутковішими інституціями. Але чи це краще?

Не випадково в розмові з подкастером Лексом Фрідманом Марк Андріссен ставив провокаційні запитання на кшталт: "А що якби штат Каліфорнія належав і був керований компанією Apple?".

Щодо демократії, то з'являються ознаки можливої американської республіки корпоративного типу на чолі з "монархом" із майже необмеженими повноваженнями.

Сам Андріссен сказав про це в згаданому вище інтерв'ю: рішення, яке допоможе запобігти повторенню політики ідентичності останніх десяти років, — це своєрідний "сендвіч", у якому "монарх", з одного боку, й активізоване через соціальні мережі населення, з другого боку, затиснуть посередині адміністративний апарат.

Ліквідувати застарілу західну ідеологію на користь турбокапіталізму, будувати міста-держави з нуля з приватними інституціями замість класичних, позбутися національних держав і спільнот, об'єднаних спільною мовою, перетворити громадянина через блокчейн і токенизацію на акціонера, який бере участь у прибутку, пришвидшити прихід штучного інтелекту і прийняти його — це і є акселераціонізм.

Інший світ. Кращий він чи ні, ще належить з'ясувати, якщо цей сценарій стане реальністю. ■

Залізний закон олігархії

Відкрив "Залізний закон олігархії" Роберт Міхельс (1876-1936 рр.) — один з найбільших соціологів першої половини XX століття.

Народився в Кельні, викладав в Німеччині, США, Швейцарії, Італії. Автор ряду книг. Однак головна його заслуга полягає в тому, що саме він відкрив "Залізний закон олігархії", описаний ним в "До соціології партій в умовах сучасної демократії (Zur Soziologie des Parteiwesens in der modernen Demokratie)", опублікованої в 1911 році.

Цікаво, як Роберт Міхельс відкрив цей закон. Будучи соціалістом, Роберт Міхельс був стурбований тим, що соціалістичні партії, незважаючи на гасла про підтримку найширшої участі мас у політичному житті, насправді залежали від волі купки "вождів" так само, як і інші не соціалістичні партії. Він пішов по різних політичних партіям і розпитував там, як вони були створені, вирости і працюють. Зрештою зібрав багатий матеріал та пунктуально, з німецькою педантичністю обробив і узагальнив його.

Публікація дослідження викликала не тільки фурор. Ті, хто раніше розповідав йому про свою партійну роботу і свої успіхи, побачили в ньому свого найлютішого ворога — оскільки Роберт Міхельс показав "ту" сторону медалі. Він показав, як вся влада в цих організаціях захоплюється небагатьма людьми та використовується нею в особистих цілях.

Суть закону полягає в тому, що будь-яка форма соціальної організації, незалежно від її початкової демократичності неминує вироджується у владу небагатьох обраних — олігархію (зокрема партійну номенклатуру). Рядові партійні маси висувають своїх керівників. В процесі функціонування партії її апарат відривається від рядових членів, набуває самодостатності

та перетворюється в "партійну еліту". Партійна демократія перетворюється на арену "циркуляції партійних еліт".

Він виділяє десять значень терміну "партійної олігархізації":

1. поява керівництва;
2. поява професійного керівництва та його стабілізація;
3. формування партійної бюрократії (оплачуваного призначеного апарату);
4. централізація влади;
5. переорієнтація цілей з кінцевих на поточні (зміцнення партійної організації);
6. посилення ідеологічного режиму;
7. зростаюча відмінність між інтересами керівників та ідейною позицією членів партії з переважанням інтересів керівників;
8. зниження ролі членів партії у прийнятті рішень;
9. кооптація, а не вибори в існуюче керівництво;
10. орієнтація партії на підтримку всіх виборців, а не тільки власного класу.

Таким чином він дійшов висновку, що прагнення до олігархії міститься вже в самій природі будь-якої соціальної організації. "Кажучи "організація" — маємо на увазі "олігархія", — писав Міхельс.

З цієї причини Міхельс відійшов від соціалізму та став підтримувати Беніто Муссоліні, вважаючи, що керівники ніколи не уступлять свою владу масам, а лише іншим, більш сильним, керівникам.

Р. С. З "залізним законом олігархії" Роберта Міхельса напругу пов'язаний "залізний закон бюрократії" Джеррі Пурнеля, який говорить: "У будь-якій бюрократичній системі ті, хто працює на благо бюрократії, завжди захоплюють владу. Ті, хто ж виконує завдання, заради яких ця бюрократія існує, роблять все менше і менше роботи, а іноді і зникають повністю". ■

texty.org.ua

Чи піде Україна на умови Росії та США щодо перемир'я? Шість запитань В'ятровича до Сибіги

Народний депутат від партії "Європейська солідарність" Володимир В'ятрович повідомив, що голова МЗС Андрій Сибіга проігнорував рішення Верховної Ради і не з'явився в парламенті, де мав відповідати на запитання депутатів.

В'ятрович на своїй сторінці у фейсбуці оприлюднив запитання, які збирався поставити міністру закордонних справ, але не зміг це зробити через його неявку. Нижче пряма мова народного депутата.

Шість запитань до міністра закордонних справ:

1. Оскільки після останніх раундів переговорів не було спільних комюніке, і їх підсумки трактують як кому заманеться, проясніть, **по-перше**, чи Україна зобов'язалася не бити по російських ВІЙСЬКОВИХ цілях у СХІДНІЙ частині Чорного моря, і якщо так, то чому? Інакше як розуміти слова міністра оборони Умерова про те, що Україна вважатиме такі військові цілі загрозою лише в разі їх виходу за межі східної частини Чорного моря. **По-друге**, після ударів росіян по енергетичних об'єктах у Херсоні й Полтаві чи Україна вважає себе вправі негайно відновити удари по ворожій нафтовій промисловості? Чи це буде гра "в одні ворота". **По-третє**, чи можете Ви гарантувати, що Україна не погодиться на будь-який формат догляду торговельних суден, як це було під час так званої "зернової угоди" чи будь-які інші форми ускладнення нашої морської торгівлі?

2. Україна і США виступили з ініціативою про 30-денне припинення вогню і зафіксували цю позицію у спільному комюніке. Чому після того, як Росія відкинула цю пропозицію і почала висувати різні умови, Україна втягнулася в обговорення інших тем замість наполягання на письмово погодженому з американцями припиненні вогню? Зрозуміло, в чому полягає вигода такого сценарію для Росії. А в чому інтерес України втягуватися в цей сценарій?

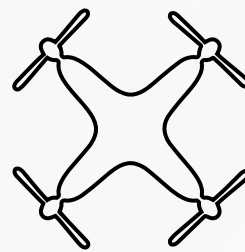
3. Україна і США раніше погодили текст рамкової домовленості про надра. Чому Україна не наполягає на дотриманні домовленостей і підписанні погодженого тексту, натомість обговорює якісь нові версії угоди від США? Який ключовий зміст нової версії угоди від США і в чому полягатиме вигода України від її підписання? І чи можете Ви гарантувати, що Україна ніколи не визнає безкоштовно надану в минулому американську допомогу інвестиціями чи тим більше боргом і

ніколи не погодиться віддавати свої стратегічні ресурси за безцінь?

4. Як відомо, Стів Віткофф вдався до прямих публічних зазіхань на суверенітет і територіальну цілісність України, ретрансляції кремлівської брехні, агітації за Путіна і виправдання російської агресії. Тож, по-перше, чому МЗС України не дало чіткої публічної оцінки цим зазіханням? По-друге, чому Україна не зажадала усунення з переговорного процесу пана Віткоффа, який в силу своїх корупційних чи ще якихось інтересів відіграє деструктивну роль, руйнує переговорний процес і вже досягнуті домовленості.

5. Оскільки поширюється інформація, що представники України на переговорах обговорюють питання, які априорі не можуть бути предметом торгу, прошу Вас це підтвердити чи спростувати: чи веде Україна переговори про відмову від членства в НАТО (закріпленого в нашій Конституції і рішеннях самітів НАТО), про відмову від гарантованого статуту ООН права на збройну відсіч і права на звільнення силою захоплених агресором територій, а також про будь-які питання нашої внутрішньої політики: мову, церкву, вибори і так далі?

6. Чому Україна, попри постійні нагадування наших європейських партнерів про важливість участі в переговорах європейських представників пішла на умови Росії і США, втягнувшись у переговори без участі європейців? Яким чином така поведінка сприяє захисту наших національних інтересів і посилює наші позиції на переговорах? ■ **Texty**

АРМІЯ 3D-ДРУКУ: ДРУКАРМІЯ В БОРОТБІ ЗА УКРАЇНУ

З початку повномасштабної війни в Україні технологія 3D-друку стала ключовим інструментом у підтримці оборонних сил. Проект Друкармія (англійською Print Army) що працює з початку конфлікту, об'єднує спільноту волонтерів не лише в Україні, але й по всьому світу. Його головна мета — виготовляти необхідні компоненти для української армії за допомогою 3D-принтерів, швидко, ефективно та з мінімальними витратами.

ЯК ПРАЦЮЄ ПРОЄКТ

Принцип роботи проекту простий. Військові підрозділи подають запит на конкретні вироби, які їм потрібні на фронті, наприклад, для дронів, стабілізатори для гранат чи медичне обладнання. Після реєстрації на веб-платформі drukarmy.org.ua волонтери починають друк деталей на своїх принтерах згідно з отриманими специфікаціями. Після цього готову продукцію відправляють на збірні пункти, звідки вона доставляється безпосередньо до військових частин.

На платформі зараз залучено понад **7 500 активних друкерів**, які використовують **більше ніж 9 000 принтерів**, що вже надрукували понад **240 тонн пластикових виробів**. Від 3D-друку залежить чимало військових операцій — від виробництва деталей для дронів до медичних інструментів і запчастин для техніки. Поточний обсяг замовлень становить понад **25 тонн пластику**, що свідчить про постійну потребу в цих виробках.

ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ВОЛОНТЕРІВ

До проекту долучилися волонтери з **13 країн** за межами України, де друкуються деталі, що не є зброєю або її компонентами, щоб не порушувати міжнародне право. Зарубіжні хаби розташовані у Великій Британії, Німеччині, країнах Балтії та Польщі, а також в інших європейських країнах, включаючи Чехію.

Принтери, які фізично не розташовані в Україні, не друкують проекти, що можуть нагадувати зброю, а лише з розділу "міжнародний", оскільки в деяких країнах таке виробництво може бути забороненим.

УЧАСТЬ ЧЕХІЇ В ПРОЄКТІ

У Чехії головним координатором проекту є пан **Ярослав Геренек з Брна**. У Чехії наразі залучено **30+** друкерів із загальом **45+** принтерами. Виробництвом займаються волонтери та ентузіасти українського походження, чехи та словаки. Хаб збору, перевірки якості та відправки в Україну розташований у **Брні**. З Чехії вже було відправлено в Україну **600+** кілограмів деталей, надрукованих на 3D-принтерах. Чеська спільнота налічує **16 активних учасників**, які допомагають підтримувати оборону України.

ПЕРЕВАГИ ТА ВНЕСОК ПРОЄКТУ

Проект Друкармія має кілька ключових переваг. По-перше, децентралізований характер друку дозволяє виготовляти необхідні деталі швидко і гнучко, відповідно до потреб фронтових підрозділів. По-друге, завдяки 3D-друку знижуються витрати та збільшується доступність специфічних деталей, які інакше було б складно або дорого забезпечити. І, найголовніше, цей вид виробництва практично неможливо повністю зупинити противнику, оскільки він відбувається в приватних домівках і маленьких майстернях.

Якщо у вас є 3D-принтер і ви хочете долучитися до підтримки оборони України, це легко зробити. Достатньо зареєструватися на вебсайті проекту (drukarmy.org.ua) і почати приймати замовлення. Навіть без принтера ви можете долучитися як координатор або донор. Принтери, такі як BambuLab A1, **які можна придбати за приблизно 200 євро**, є ідеальним вибором для початківців.

СПІЛЬНОТА ТА ПІДТРИМКА

Спільнота Друкармія відкрита та дружня. На форумах та в чатах можна ділитися досвідом і вирішувати технічні питання. У Чехії ви можете звернутися до пана Ярослава Геренка, який надасть необхідну інформацію та підтримку. Для отримання більш детальної інформації та реєстрації відвідайте офіційний вебсайт проекту drukarmy.org.ua або Facebook-сторінки, вказані нижче.

НА ЗАВЕРШЕННЯ

Друкармія є прикладом того, як сучасні технології можуть допомогти в кризових ситуаціях і підтримати оборонні зусилля країни. Кожен надрукований виріб може бути різницею між успіхом та поразкою на фронті. Для всіх, хто бажає долучитися до захисту України та підтримати її армію, цей проект надає ідеальну можливість.

КОНТАКТИ ТА ІНФОРМАЦІЯ:

Ярослав Геренек
Телефон, Whatsup: +420702931140,
Telegram @gerenok
Email: yaroslavgerenok@gmail.com

Друкармія

Вебсайт: drukarmy.org.ua/en
FB група Українська (міжнародна):
facebook.com/groups/517621483912615
Чеська FB група – закрита:
www.facebook.com/groups/1743588773112822

Представлення підсумував Іван Господар (залучений друкер і пропагандист)
ivanhospodar@gmail.com

HEAVEN PHETAMINE

psych/kraut/acid house (JP)

psych punk/garage (CZ)

+ ROSENTHALS

3.05 KLUB PALIARKA 19:00